

**La configuració del
paisatge medieval:
el comtat de
Barcelona fins el
segle XI**

Índex de figures i mapes

		Pàgina
Figura 1	L'activitat dels sistemes abiòtic, biòtic i antròpic en un espai i les seves interrelacions generen configuracions espacials que interpretem com a paisatges. Vestigis d'aquestes configuracions s'acumulen en el temps, de la mateixa manera que succeeix en un jaciment arqueològic (MAURI: 1997a, pàg. 14).	13
Figura 2	Plànol dels termes municipals actuals, amb indicació en color blanc dels que havien format part totalment o parcial del territori del comtat de Barcelona. Els termes de Barcelona i Tarragona s'indiquen en color.	16
Figura 3	Les fases de desenvolupament d'un model formen part d'un procés iteratiu (Aracil: 1978, pàg. 136).	19
Figura 4	Les etapes en la construcció d'un model se succeeixen a partir de la simulació i la incorporació de les noves aportacions que aquesta genera (Aracil: 1978, pàg. 144).	20
Figura 5	Diagrama esquemàtic dels elements dels sistemes abiòtic, biòtic i antròpic i les seves principals interaccions.	21
Figura 6	<i>“Representació d'un cert nombre de conjunts espacials, tant “físics” com “humans”; els contorns d'aquests diferents conjunts no coincideixen; molt al contrari, s'encavalquen; cada fenomen prè en consideració ha de ser considerat en les particularitats de la seva configuració espacial. Els diferents conjunts espacials no estan designats per uns noms propis, sinó pels elements i les relacions característiques de cada conjunt”</i> (LACOSTE: 1977, pàg. 48).	27
Figura 7	Exemple del paisatge d'un àmbit d'estudi, amb representació de diferents espais especialitzats. Alguns s'associen al sistema dominant, mentre que altres se situen en una posició residual.	28
Figura 8	En aquests tres exemples podem observar la identificació de canvis a partir de la informació que ens ofereixen fonts diferents: una excavació arqueològica; l'estudi de paraments i la informació documental sobre la denominació d'un espai urbà. El diagrama representa la seqüència temporal entre els elements documentats, mentre que a la dreta es representa la cronologia.	34
Figura 9	En la transcripció d'aquest document s'ha remarcat en groc les dades corresponents al fet que es tracta (una venda), el lloc, el preu i la data; en taronja es remarquen les referències a espècies vegetals. (PUIG: 1991. Document 170)	41

		Pàgina
Figura 10	<p>Al gràfic es mostra un esquema de les relacions entre UT, entre UT i AC i entre AC.</p> <p>La UT 6 conté 1 i 5, que alhora conté 2, 3 i 4, mentre no mantenen cap relació amb 7.</p> <p>En el cas dels actors, 1, 2 i 4 mantenen una relació de parentiu, mentre que entre 2 i 4 hi ha una relació de transacció (comprador-venedor), en relació a la UT 5.</p> <p>Cada número d'identificació és exclusiu per a cada UT i per a cada AC.</p>	44
Figura 11	<p>L'etiquetat de les unitats d'informació ens permet identificar-les de manera única i registrar-les a les bases de dades juntament amb les metadades.</p> <p>Aquí identifiquem les persones implicades en una venda, el preu que s'estipula, el moment en el qual es porta a terme, la situació de la propietat venuda, algunes de les espècies en cultiu, referències topònimes, estructuracions territorials, etc.</p>	45
Figura 12	<p>El nucli central informàtic del sistema de gestió de la informació el constitueixen el sistema de gestió de bases de dades [SGBD] i el sistema d'informació geogràfica [SIG]. Entre ambdós són possibles interconnexions que permeten l'accés i la representació de la informació en format textual i cartogràfic. El SGBD i el SIG permeten l'aplicació d'eines d'anàlisi, que es complementen amb altres externes, però interconnectades, que n'amplien les possibilitats.</p>	51
Figura 13	<p>Exemple de visualització de fitxa informàtica d'UT.</p>	52
Figura 14	<p>Representació esquemàtica del treball amb les diferents capes de mapes: mapes bases, mapa d'objectes territorials i mapa d'UT. Les diverses UT es grafien inicialment en una mateixa capa de mapa, prescindint dels seus atributs cronològics i informatius, identificant-les amb el número d'UT, únic per a cada una.</p>	57
Figura 15	<p>Mapa amb la delimitació del territori del comtat de Barcelona, amb indicacions principals de relleu i xarxa de drenatge. S'assenyalen també les àrees dels actuals termes municipals de Barcelona i Tarragona.</p>	62
Figura 16	<p>Mapa amb la representació de l'altimetria simplificada del territori del comtat de Barcelona.</p>	64
Figura 17	<p>Mapa de mitjana de la temperatura mínima anual.</p>	66
Figura 18	<p>Mapa de mitjana de la temperatura màxima anual.</p>	67
Figura 19	<p>Mapa d'amplitud tèrmica absoluta anual.</p>	68
Figura 20	<p>Mapa de precipitació anual.</p>	69
Figura 21	<p>Mapa geològic.</p>	70
Figura 22	<p>Mapa del territori delimitat posteriorment com a comtat de Barcelona, amb indicació de les restes arqueològiques identificades i datables dins l'antiguitat tardana.</p>	79

		Pàgina
Figura 23	Mapa de distribució de les esglésies de l'antiguitat tardana conegudes a les àrees del Vallès - Maresme - Llobregat, amb el traçat dels polígons Voronoi que defineixen l'àrea teòrica d'influència de cada una en relació a les immediates. Cal assenyalar que hem deixat de costat els edificis que hem considerat dubtosos.	86
Figura 24	Mapa de distribució de les necròpolis de l'antiguitat tardana, amb el traçat dels polígons Voronoi que defineixen l'àrea teòrica d'influència de cada una en relació a les immediates.	87
Figura 25	Mapa del paisatge vegetal de l'àrea del Pla de Barcelona entre els segles VI i IX. (Adaptat de RIERA-PALET, 1993; RIERA, 1999)	89
Figura 26	Mapa de distribució dels llocs documentats arqueològicament.	94
Figura 27	Mapa dels llocs documentats arqueològicament, amb representació interpolada segons la datació inicial. Els colors freds indiquen la datació més antiga i els càlids la més moderna.	95
Figura 28	Gràfica de la distribució cronològica del nombre d'UT identificades a la documentació	98
Figura 29	Gràfica de la distribució cronològica del nombre d'UT identificades a cada una de les fonts documentals.	99
Figura 30	Mapes amb representació de distribució de les fonts documentals en l'àmbit del comtat de Barcelona, per períodes de 25 anys fins el 1101, generats per interpolació de les dates dels documents. Dins de cada període, els colors freds indiquen la datació més antiga i els càlids la més moderna. Els punts grocs assenyalen la posició de l'àrea documentada. El mapa 9 s'ha generat per interpolació de la data de cada un dels documents utilitzats a l'estudi, en tota la franja cronològica.	100
Figura 31	Mapes amb la representació de la distribució de la informació documental en l'àmbit del comtat de Barcelona, segons la font.	101
Figura 32	Mapa amb la representació interpolada segons la datació de la primera menció de pertinença d'un lloc al comtat de Barcelona. La gràfica assenjala la distribució cronològica del percentatge de de les primeres mencions del comtat, juntament amb el percentatge d'UT identificades per a cada rang cronològic.	105
Figura 33	Mapa amb la representació interpolada segons la datació de la primera menció de pertinença d'un lloc al comtat de Barcelona i delimitació dels possibles límits dels territoris proposats per Ramon Martí (MARTÍ, 1993).	106
Figura 34	Mapa amb la representació interpolada segons la datació de la menció de pertinença d'un lloc al pagus de Barcelona. La gràfica assenjala la distribució cronològica del percentatge de de les mencions del pagus, juntament amb el percentatge d'UT identificades per a cada rang cronològic.	107

		Pàgina
Figura 35	<p>Mapa amb la representació interpolada segons la datació de la menció de pertinença d'un lloc al territori de Barcelona.</p> <p>La gràfica assenyalava la distribució cronològica del percentatge de les mencions del territori, juntament amb el percentatge d'UT identificades per a cada rang cronològic.</p>	108
Figura 36	<p>Mapa amb la representació de la distribució geogràfica de les primeres mencions del comtat de Barcelona en relació a les del pagus i el territori de Barcelona.</p> <p>Les gràfiques assenyalen la distribució cronològica del percentatge de les mencions del comtat (totals i primeres mencions), del pagus i del territori de Barcelona, comparades amb el percentatge d'UT identificades per a cada rang cronològic.</p>	109
Figura 37	<p>Mapa amb la representació interpolada segons la datació de la menció de pertinença d'un lloc al Maresme</p> <p>La gràfica assenyalava la distribució cronològica del percentatge de les mencions del Maresme, juntament amb el percentatge d'UT identificades per a cada rang cronològic.</p>	115
Figura 38	<p>Mapa amb la representació interpolada segons la datació de la menció de pertinença d'un lloc al Penedès.</p> <p>La gràfica assenyalava la distribució cronològica del percentatge de les mencions del Penedès, juntament amb el percentatge d'UT identificades per a cada rang cronològic.</p>	117
Figura 39	<p>Mapa amb la representació interpolada segons la datació de la menció de pertinença d'un lloc al Vallès.</p> <p>La gràfica assenyalava la distribució cronològica del percentatge de les mencions del Vallès, juntament amb el percentatge d'UT identificades per a cada rang cronològic.</p>	118
Figura 40	<p>Mapa amb la distribució de les primeres mencions de termes castrals fins a finals del segle XI.</p> <p>Els polígons representen la territorialitat teòrica per a cada punt, que és desvirtuada als extrems per l'escassetat de mencions més enllà del Vallès Occidental i per la progressió del comtat vers l'oest.</p>	121
Figura 41	<p>Mapa amb la distribució del topònim palau juntament amb la representació interpolada segons la datació de la menció del topònim, combinada amb la de la distribució de les referències documentals a castells termenats.</p>	126
Figura 42	<p>Mapa amb la distribució dels cinc termes de palau identificats a la documentació.</p> <p>El cercle que els envolta atribueix un radi de cinc quilòmetres a cada un.</p> <p>Pel cas del palazio Auzido s'han representat tres punts on consten referències al seu terme.</p>	127

		Pàgina
Figura 43	<p>Diagrama territorial del terminio palazio Auzido entre el 983 i el 998.</p> <p>A la part superior es representa la dependència dels àmbits territorials principals, dins els quals es distribueixen els diferents elements documentats. L'arbre representa la forma com a apareixen descrites les vinculacions, dependències, jerarquies i afrontacions territorials en el document entre els diversos elements. En el cas de les afrontacions s'assenyala amb la inicial el punt o punts cardinals on se situa l'element en relació al principal.</p> <p>A cada casella s'indica:</p> <ul style="list-style-type: none"> - El número de la UT que vincula la informació amb el document - La data del document - La forma com apareix la referència a l'element en el document - Quan documenta una frontació, el punt cardinal en relació a l'element principal 	131
Figura 44	Mapa amb la distribució dels cinc termes de palau identificats a la documentació i de distribució de les fortificacions documentades fins l'any 1000.	133
Figura 45	Mapa amb la interpolació de les dates de primera menció de vil·les.	138
Figura 46	Diagrama territorial i dels elements que integren la vil·la descrita en el document del Cartulari de Sant Cugat, núm. 277, de l'any 992.	141
Figura 47	Diagrama territorial i dels elements que integren la vil·la descrita en el document del Cartulari de Sant Cugat, núm. 488, de l'any 1012.	142
Figura 48	Diagrama territorial i dels elements que integren la vil·la descrita en el document del Cartulari de Sant Cugat, núm. 663, de l'any 1068.	143
Figura 49	Delimitació territorial de Viladellops, al terme d'Olèrdola, segons el document 277 del Cartulari de Sant Cugat, de l'any 9	144
Figura 50	Mapa amb la interpolació de les dates de primera menció de vil·les i la forma com apareixen denominades en la documentació.	145
Figura 51	Mapa amb la distribució de les mencions documentals d'esglésies i parròquies, sobre la interpolació de les dates de menció de les parròquies.	147
Figura 52	Comparació entre els percentatges d'UT identificades documentalment i els percentatges de mencions documentals de castells, termes castrals, palaus, vil·les i parròquies.	149

		Pàgina
Figura 53	<p>A la part superior, diagrama de les referències i jerarquia toponímica del terme de Masquefa, generat a partir de la informació documental.</p> <p>Sota el diagrama es presenta l'esquema territorial del terme de Masquefa, que ha estat generat a partir del diagrama anterior. L'esquema mostra les àrees territorials de referència i la seva jerarquia, així com els elements que s'identifiquen dins de cada una. A la dreta es representa la columna de referències externes al terme però que s'esmenten com afrontacions, i els elements amb els que apareixen connectats.</p>	152
Figura 54	<p>Mapa amb la distribució de les necròpolis documentades i interpolació generada a partir de la seva datació inicial. En aquesta els colors blau i verd indiquen cronologies més antigues, mentre que el vermell indica les dates més recents.</p> <p>Els signes de necròpolis en blanc assenyalen les que han estat considerades anteriorment a la figura 22 i comentades a l'apartat 6.2.</p>	157
Figura 55	Mapa amb la interpolació generada a partir de la distribució territorial i la datació de les restes arqueològiques.	161
Figura 56	Comparació entre el percentatge d'UT identificades documentalment i el nombre de llocs arqueològics datats, per rangs cronològics.	162
Figura 57	Mapes d'interpolació de datació arqueològica de llocs. El mapa A correspon als llocs datats fins al segle IX; el B correspon als llocs datats entre els segles IX i XI.	164
Figura 58	Mapa de distribució i representació interpolada segons la datació de la menció de cases a les fonts documentals.	166
Figura 59	Mapa de distribució i representació interpolada segons la datació de la menció de vendes de cases a les fonts documentals.	167
Figura 60	<p>Mapa de distribució i representació conjunta interpolada segons la datació de la menció de cases a les fonts documentals i de la identificació arqueològica d'hàbitats.</p> <p>Al requadre es mostra la posició dels jaciments arqueològics corresponents a hàbitats i que es comenten en el text.</p>	169
Figura 61	Comparació entre els percentatges d'UT identificades documentalment i els percentatges de mencions documental de cases, de vendes de cases i de referències arqueològiques a hàbitats, i la seva distribució cronològica.	170
Figura 62	Planta de l'excavació arqueològica a la plaça Dr. Guardiet, de Rubí (SÀNCHEZ: 2000).	172
Figura 63	Planta del conjunt del mas Vilar. Les estructures identificades com del segle XI corresponen a la planta lleugerament circular situada a l'extrem est (VILA: 2000).	173
Figura 64	Planta de les estructures medievals del jaciment de can Roqueta II (RODRÍGUEZ; PALOMO: 2003).	174

		Pàgina
Figura 65	Plantes de l'excavació de Sant Salvador de Polinyà corresponents a les fases I (segles VII-VIII), II (segles IX-X), III (segle X) i IV (segle XII) (ROIG; COLL: 2003).	175
Figura 66	Variació del percentatge per a les mencions documentals generals d'hàbitats, de cases, casals, <i>domus</i> i <i>mansos</i> , comparats amb el del nombre total d'UT registrades.	178
Figura 67	Variació del nombre absolut de mencions documentals generals d'hàbitats, de cases, casals, <i>domus</i> i <i>mansos</i> .	179
Figura 68	Mapa de distribució i representació interpolada segons la datació de la menció d'habitatges a les fonts documentals, diferenciant-les per tipus.	180
Figura 69	Mapa de distribució i representació interpolada segons la datació de la menció d'habitatges a les fonts documentals, diferenciant-les per tipus. Els punts més grans assenyalen les mencions d'habitatges que permeten identificar agrupacions.	181
Figura 70	Gràfica de distribució del nombre total de les mencions d'espais d'hàbitat, classificades per tipus i la seva proporció entre la zona de Barcelona i la resta del territori.	186
Figura 71	Gràfica de distribució del nombre total de les mencions d'espais d'hàbitat amb referències d'elements associats, classificades per tipus i la seva proporció entre la zona de Barcelona i la resta del territori.	187
Figura 72	Mapa de distribució i representació interpolada segons la datació de la menció documental de casa.	189
Figura 73	Mapa de distribució i representació interpolada segons la datació de la menció documental de casal.	191
Figura 74	Mapa de distribució i representació interpolada segons la datació de la menció documental de domus.	192
Figura 75	Mapa de distribució i representació interpolada segons la datació de la menció documental de manso.	193
Figura 76	Mapa de distribució i representació interpolada segons la datació de la menció documental de mansio.	198
Figura 77	Mapa amb la representació interpolada dels castells segons la seva datació	201
Figura 78	Mapes amb la representació interpolada dels castells segons la seva datació, amb la superposició de punts de localització de les fortificacions, pel període entre el 900 i el 975.	202
Figura 79	Mapes amb la representació interpolada dels castells segons la seva datació, amb la superposició de punts de localització de les fortificacions, pel període entre el 1000 i el 1075.	203
Figura 80	Mapa amb la distribució de mencions de castells i indicació dels que han estat objecte de comentaris monogràfics al text.	204

		Pàgina
Figura 81	Planta general del Castellvell de Rosanes i de detall de la mola superior, elaborada a partir de la informació de BOLÒS-PAGÈS: 1987 i PAGÈS: 1992a i 1992b.	219
Figura 82	Planta i imatges del castell de Rosanes	220
Figura 83	Planta i imatges del castell d'Eramprunyà	221
Figura 84	Planta del castell de Cervelló	222
Figura 85	Planta i imatges del castell de Gelida	223
Figura 86	Planta i imatges del castell de Subirats	224
Figura 87	Planta i imatges del castell de Castellvell de la Marca	225
Figura 88	Planta i imatges del castell de Castellet o de Sant Esteve	226
Figura 89	Planta del castell de Mediona	227
Figura 90	Planta del castell de Claramunt	228
Figura 91	Mapa amb la distribució de castells sobre la interpolació de la seva datació i distribució dels que apareixen associats de manera immediata a nuclis d'hàbitat.	229
Figura 92	Mapes de distribució de necròpolis identificades superposades a la interpolació de datació de les esglésies en el mapa 1, a la interpolació de datació de les pròpies necròpolis en el mapa 2 i a la interpolació de datació dels llocs d'hàbitat en el mapa 3.	233
Figura 93	Gràfic del nombre absolut de mencions de castells, parròquies, esglésies, hàbitats i necròpolis.	234
Figura 94	Gràfic amb els percentatges de mencions de castells, parròquies, esglésies, hàbitats i necròpolis.	234
Figura 95	Mapa amb la distribució d'esglésies sobre la interpolació de la seva datació i de distribució de les sagreres identificades documentalment, datades dins el segle XI.	239
Figura 96	Diagrama representant l'arbre toponímic del Pla de Barcelona i les relacions jeràrquiques entre els topònims, generat a partir de la informació documental.	245
Figura 97	Mapa del Pla de Barcelona amb l'estructura hidrogràfica, els principals topònims i elements de la xarxa viària i la reconstrucció de la línia de costa entre el Bessòs i el Llobregat, entre els segles X i XI, superposat a l'ortofotomapa de l'estructura urbana actual.	246
Figura 98	Mapa de l'entorn de Barcelona amb l'estructura hidrogràfica, els principals topònims i elements de la xarxa viària, l'es àrees edificades i la reconstrucció de la línia de costa, entre els segles X i XI, superposat a l'ortofotomapa de l'estructura urbana actual.	247
Figura 99	Gràfica amb l'evolució de les mencions documentals de cases a l'àrea de Barcelona en xifres absolutes i percentatges.	248
Figura 100	Ortofotomapa de la zona d'Olèrdola, amb indicació de les diverses àrees d'ocupació.	252

	Pàgina	
Figura 101	Gràfica amb l'evolució de les mencions documentals de cases a l'àrea d'Olèrdola en xifres absolutes i percentatges, comparades amb el percentatge de Barcelona presentat a la figura 99.	253
Figura 102	Territori inicial del castell d'Olèrdola.	256
Figura 103	Ortofotomapa del centre històric de Terrassa, amb indicació de la situació del nucli episcopal d'Égara i del castell de Terrassa.	260
Figura 104	Mapa topogràfic de l'entorn de Terrassa, amb indicació de la disposició de les fortificacions properes en relació a les zones limítrofes amb les actuals comarques del Bages i el Baix Llobregat i amb indicació de la distribució dels topònims referits a colls.	261
Figura 105	Mapa topogràfic de l'entorn de Terrassa i del Vallès, amb indicació de la situació del castell de Terrassa i de la seva visual, amb la cota de referència 300.	262
Figura 106	Ortofotomapa del nucli històric d'Olesa de Montserrat i possible disposició de la sagrera.	267
Figura 107	Ortofotomapa del nucli històric de Sant Esteve Sesrovires i possible disposició de la sagrera.	268
Figura 108	Ortofotomapes dels nuclis històrics d'Argentona, Cardedeu, Rubí i Santa Coloma de Gramenet.	269
Figura 109	Ortofotomapes de l'entorn del castell de Gelida i de la zona que ocupava la capella de Sant Miquel.	270
Figura 110	Orofotomapes de l'àrea a l'entorn de les esglésies de Sant Llorenç d'Hortons i Sant Joan Samora.	271
Figura 111	Ortofotomapa de Santa Margarida de Martorell amb indicació de l'àrea de la sagrera.	272
Figura 112	Planta de l'excavació a Santa Margarida de Martorell.	273
Figura 113	Ortofotomapes dels nuclis històrics de la Granada i Granollers.	277
Figura 114	Ortofotomapes dels nuclis històrics de Martorell i Sabadell.	278
Figura 115	Ortofotomapes dels nuclis històrics de Badalona i Caldes de Montbui.	279
Figura 116	Distribució de les mencions documentals referides a la xarxa viària, superposada a la interpolació de la seva datació.	284
Figura 117	Territori del comtat de Barcelona amb la distribució de les referències documentals a la xarxa viària. El mapa 1 assenyala amb punts grocs els indrets on la paraula de referència és strata, mentre que a la 2 s'assenyala l'ús de via.	285
Figura 118	Territori del comtat de Barcelona amb la distribució de les referències documentals a la xarxa viària. El mapa 1 assenyala amb punts grocs els indrets on la paraula de referència és calciata, ja sigui utilitzada independentment o associada a strata o via. El mapa 2 indica amb punts grocs els indrets on s'explicita el caràcter públic de l'element viari.	286

	Pàgina	
Figura 119	Mapa amb la distribució de les mencions documentals d'elements viàris superposat a les traces viàries identificades en diversos estudis documentals i de camp.	287
Figura 120	Mapa amb la distribució de les mencions documentals d'elements viàris superposat a les traces viàries identificades en diversos estudis documentals i de camp.	288
Figura 121	Mapa amb la distribució de les mencions documentals d'elements d'utilitatge i instal·lacions agrícoles.	298
Figura 122	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de sitges i de les identificades arqueològicament .	299
Figura 123	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de ferrers.	300
Figura 124	Mapa amb la distribució de les mencions documentals relacionades amb donacions de cera i mencions relatives al cultiu d'oliveres.	301
Figura 125	El molí medieval dels Monjos (Santa Margarida i els Monjos) com exemple de molí medieval senyorial.	304
Figura 126	Exemple de la simplicitat tecnològica del molí medieval.	305
Figura 127	Gràfica amb la representació comparada de les mencions de molins registrades a la documentació, el seu percentatge i el d'UT per a cada període cronològic considerat.	307
Figura 128	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de molins amb la interpolació de les dates.	308
Figura 129	Variació tèrmica de la zona del sud-est d'Europa en el període entre els anys 831 i 1150.	309
Figura 130	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de recs, relacionades amb la distribució de les mencions de molins.	311
Figura 131	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de pous relacionades amb les de recs i les de molins.	312
Figura 132	Mapa amb la distribució de les mencions documentals d'estanys i zones humides , relacionada amb les mencions de prats.	313
Figura 133	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de boscos sobre la interpolació de la seva datació.	317
Figura 134	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de fargues.	321
Figura 135	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de cànem i de lli .	322
Figura 136	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de garrics superposades a la interpolació generada segons la seva datació i a les mencions de bosc.	323
Figura 137	Comparació entre els percentatges de mencions de prats, boscos i garrics en relació al nombre total d'UT identificades per a cada període.	327

	Pàgina	
Figura 138	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de prats i pastures sobre la interpolació de la seva datació.	329
Figura 139	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de corrals, representats amb triangles, sobre la interpolació de la seva datació i de colomars.	330
Figura 140	Gràfica de les proporcions de restes d'arqueofauna identificades al Vallès per a l'alta edat mitjana.	331
Figura 141	Comparació dels percentatges de mencions d'UT referides a l'activitat agrícolica en comparació al total d'UT registrades.	332
Figura 142	Gràfica amb els percentatges de mencions documentals de terra comparats amb els percentatges totals d'UT.	335
Figura 143	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de terres, amb indicació de la seva datació en rangs de 25 anys entre el 900 i el 1101.	336
Figura 144	Gràfica amb els percentatges de mencions documentals de vinya comparats amb els percentatges totals d'UT.	337
Figura 145	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de vinyes, amb indicació de la seva datació en rangs de 25 anys entre el 900 i el 1101.	339
Figura 146	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de vinyes, amb indicació de la seva datació en rangs de 25 anys entre el 900 i el 1101, en relació a la distribució de les temperatures mínimes mitjanes anuals actuals.	340
Figura 147	Territori del comtat de Barcelona amb la distribució de les referències documentals a mallols (mapa1) i trilies (mapa 2) amb indicació de la cronologia de la menció, superposades a les mencions generals de vinyes.	341
Figura 148	Gràfica amb els percentatges de mencions documentals d'horts comparats amb els percentatges totals d'UT.	343
Figura 149	Mapa amb la distribució de les mencions documentals d'horts, amb indicació de la seva datació en rangs de 25 anys entre el 900 i el 1101.	344
Figura 150	Gràfica amb els percentatges de mencions documentals de farraginals comparades amb els percentatges totals d'UT.	347
Figura 151	Mapa amb la distribució de les mencions documentals de farraginals, amb indicació de la seva datació en rangs de 25 anys entre el 900 i el 1101.	349
Figura 152	Gràfica amb els percentatges de mencions documentals d'erms comparades amb els percentatges totals d'UT.	350
Figura 153	Mapa amb la distribució de les mencions documentals d'erms, amb indicació de la seva datació en rangs de 25 anys entre el 900 i el 1101.	351
Figura 154	Gràfiques relatives a la documentació de transaccions.	359

	Pàgina	
Figura 155	Mapa amb la distribució de les mencions documentals referides a transaccions, amb indicació de la seva datació en rangs de 25 anys entre el 900 i el 1101.	360
Figura 156	Mapa amb la distribució de les mencions documentals referides a vendes de bens agraris, amb indicació de la seva datació en rangs de 25 anys entre el 900 i el 1101.	364
Figura 157	Territori del comtat de Barcelona amb la distribució de les referències documentals a vendes de terres (mapa1) i de vinyes (mapa 2), amb indicació de la seva datació en rangs de 25 anys entre el 900 i el 1101.	365
Figura 158	Territori del comtat de Barcelona amb la distribució de les referències documentals a donacions (mapa1) i permutes (mapa 2), amb indicació de la seva datació en rangs de 25 anys entre el 900 i el 1101.	366
Figura 159	Model digital del terreny corresponent a l'àrea del comtat de Barcelona, vist des del sud. Sobre aquest model s'han representat els nuclis urbans d'època romana, les àrees on han estat identificats vestigis de centuriacions, els traçat de la via Augusta i una aproximació a la distribució de vil·les.	371
Figura 160	Model digital del terreny corresponent a l'àrea del comtat de Barcelona, vist des del sud. Sobre aquest model s'han representat els nuclis urbans, les àrees on han estat identificats vestigis d'assentaments, necròpolis i esglésies, i el traçat de la via Augusta.	372
Figura 161	Model digital del terreny corresponent a l'àrea del comtat de Barcelona, vist des del sud. Sobre aquest model s'han representat de forma aproximada la densitat d'assentaments identificats, la distribució dels principals topònims àrabs i el traçat de la via Augusta.	374
Figura 162	Model digital del terreny corresponent a l'àrea del comtat de Barcelona, vist des del nord. Sobre aquest model s'han representat els assentaments de Barcelona i Ègara / Terrassa i el conjunt de castells documentats en el moment de l'expansió comtal a la dreta del Llobregat.	381

Índex de taules

		Pàgina
Taula 1	Mencions del concepte <i>paisatge</i> a Internet.	12
Taula 2	Premises del sistema de gestió de la informació.	38
Taula 3	Programari informàtic utilitzat: usos i característiques.	47
Taula 4	Estructura de la base de dades de gestió de fonts.	48
Taula 5	Estructura de la base de dades de registre d'UT.	49
Taula 6	Estructura de la base de dades de registre d'Actors.	53
Taula 7	Estructura de la base de dades de registre de relacions .	53
Taula 8	Estructura de la base de dades de registre de llocs	54
Taula 9	Estructura de la base de dades de registre d'UE.	66
Taula 10	Resum de les dades extretes de la Carta arqueològica de Catalunya.	80
Taula 11	Percentatges de registres arqueològics per a cada rang de dates.	93
Taula 12	Percentatges de registres arqueològics per a cada rang de dates i tipologia de llocs.	96
Taula 13	Percentatges de registre d'UT per a cada rang de dates.	98
Taula 14	Taula indicant el nombre absolut i el percentatge de primeres mencions documentals del comtat de Barcelona, per rangs cronològics.	110
Taula 15	Taula indicant el nombre absolut i el percentatge de mencions documentals del pagus de Barcelona, per rangs cronològics.	111
Taula 16	Taula indicant el nombre absolut i el percentatge de mencions documentals del territori de Barcelona, per rangs cronològics.	113
Taula 17	Taula indicant el nombre absolut i el percentatge de mencions documentals del Maresme, per rangs cronològics.	114
Taula 18	Taula indicant el nombre absolut i el percentatge de mencions documentals del Penedès, per rangs cronològics.	114
Taula 19	Taula indicant el nombre absolut i el percentatge de mencions documentals del Vallès, per rangs cronològics.	116
Taula 20	Taula indicant el nombre absolut i el percentatge de primeres mencions documentals de castells, per rangs cronològics.	120
Taula 21	Taula indicant el nombre absolut i el percentatge de mencions documentals de termes castrals, per rangs cronològics.	122
Taula 22	Taula indicant els diferents termes castrals esmentats a la documentació fins a finals del segle XI. La primera columna indica la data de la primera menció del castell i la segona la data de menció del terme castral.	123
Taula 23	Taula indicant el nombre absolut i el percentatge de mencions documentals de palaus, per rangs cronològics.	124